

A large white aircraft, possibly a military transport plane, is parked on a grassy field. The aircraft is viewed from a low angle, showing its fuselage and wings. In the foreground, there is a fence made of wooden posts and wire. The background consists of a dense line of green trees under a clear sky.

Drøbaksundet
9. april 1940

Hvordan kunne det umulige skje?

- Utarbeidet av Øyvind Wilhelmsen med tillegg av Dagfinn Danielsen*
- Basert på en rekke kilder med hovedvekt på førstehåndsberetninger*
- Det forekommer en god del sprikende opplysninger i kildene*
- Vi må derfor ta forbehold om det som presenteres, da det er umulig å kontrollere enkelte av kildene.*
- Teknisk tilrettelegger er Einar Holm-Johnsen.*
- Eier av presentasjonen er Anne Wilhelmsen Peterson*

En historie om mot...

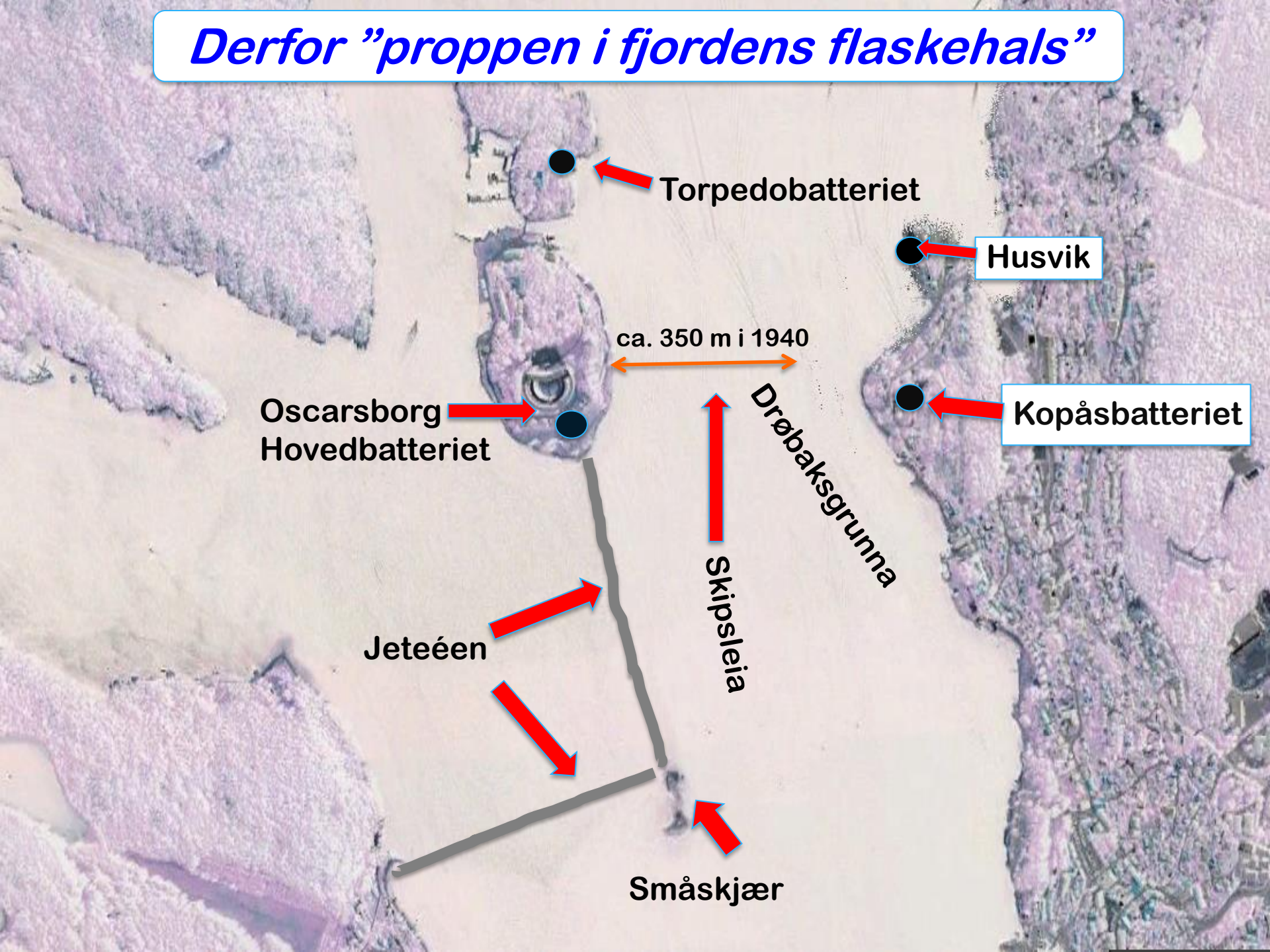
A large, white, pig-shaped sculpture is the central focus of the image. It is positioned on a grassy hillside, with a white fence in the foreground. The pig is facing left and has a small, dark, pointed object on its back. The background consists of a dense, green forest. The text is overlaid on the pig's body.

***... men også om forvirring,
inkompetanse –
og beslutningsvegring***

En neglisjert festning

- Da Oscarsborg ble bygget i årene rundt 1850 (innviet 1848) var formålet å forsvare Kristiania mot angrep fra sjøen***
- Modernisert ved århundreskiftet***
- Det eneste som ble gjort etter at de tre store tyske 28 cm kanonene ble installert i 1893...***
- ...var byggingen av torpedobatteriet i 1900***
- Da 2. verdenskrig brøt ut i 1939 var festningen derfor utstyrt med 40 – 50 år gamle forsvarsvåpen***

Derfor "proppen i fjordens flaskehals"

Torpedobatteriet

Husvik

ca. 350 m i 1940

Oscarsborg
Hovedbatteriet

Kopåsbatteriet

Jeteéen

Skiplsleia

Drebaksgrunna

Småskjær

Jetéen synlig på overflaten i stille vær og strøm

Tok saken i egne hender

- Torpedobatteriet en viktig del av ”proppen”***
- For beredskapen det avgjørende at betjeningen var innkvartert på festningen og ikke i Drøbak***
- Søknaden ble som vanlig avslått begrunnet med utgiftene til et lite felttillegg og kosten***
- Eriksen mente at myndighetene ”hadde en utpreget engstelse for at soldater og offiserer skulde bli sittende hjemme uten å gjøre tjeneste”***
- Han vurderte imidlertid krigsfaren som så overhengende at han likevel valgte å utbetale tilleggene så mannskapene var på plass 9. april – det skulle vise seg helt avgjørende!***

Nordkapp

ca. 1400 km

Oslo

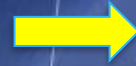
Grensen til Italia

“Weserübung”

- Våren '39 ble tyskerne bekymret for at Norge ville oppgi sin nøytralitet og slutte seg til Storbritannia*
- Førte til den strengt hemmelige planen “Weserübung”, et skalkeskjul for noe helt annet enn en øvelse “Weserübung”*
- Planen var å forhindre at Norge sluttet seg til de allierte*
- Inkluderte også okkupasjon av Danmark*

De 6 byene tyskerne angrep 9. april, 1940

Jernmalm fra gruvene i Kiruna ble transportert via havnen i Narvik

I tillegg til disse byene gikk Kampstyrke 5 også inn i Moss, Horten, Arendal og flere andre mindre byer

De påståtte tyske planer om besettelse av syd-norsk havn.

De engelske rykter under livlig diskusjon i Berlin.

Fra Aftenpostens korrespondent.

Berlin, 5. april.

En tysk korrespondent i London har

skrevet at man i Berlin ikke uten en viss

interesse følger den engelske og fran-

ske presse og radio med sine påstander om at

En 2-spalter på side 6 i Aftenpostens Aftennummer 5. april 1940

De første skuddene...

- På kvelden 8. april oppdaget de fra "Blücher" det de tok for periskopet på en ubåt, og fyrte av de første skuddene fra krysseren, – på det som viste seg å være ei garnbøye...***
- Like før midnatt da den tyske flåten nærmet seg Oslofjorden ble de oppdaget av den lille vaktbåten "Pol III", en hvalbåt innleid av marinen som en del av nøytralitetsvakten***
- Kaptein var Leif Welding-Olsen. Han signaliserte at skipene skulle stoppe for kontroll av adgangs tillatelse til Norge***
- Varselskudd besvart med mitraljøseild fra minesveiperen "Albatros", og Welding-Olsen ble truffet i bena, falt i vannet og druknet***
- Første nordmann som falt i 2. verdenskrig***

***Eriksens kommentar om
"proppen i fjordens flaskehals":***

***"Bare så sørgelig hvorledes 9. april
viste at kommandantens spådom
om glatt passering forbi Bolærne
gikk i oppfyllelse"***

Giganten “Blücher”

- Lengde: 206 meter
- Brede: 21 meter
- Propeller: 3 3-bladede
- Framdrift: 3 dampturbiner total ytelse 132 000HK
- Topp hastighet: 32 knop
- Bestyrkning: 8 stk 20,3 cm doble tårn m/360° dreining
 - 12 “ 10,5 cm
 - 12 “ 3,7 cm
 - 28 “ 2,0 cm
 - 12 “ 53,3 cm torpedoer

De tre 28 cm kanonene
Moses, Aaron og Josva

*Lading av en 340 kilos granat i
en av de store 28 cm kanonene*

Autentisk foto fra Forsvarets nettside

*En av kjempene på Oscarsborg
slik de framstår i dag*

*“Da de kom like mot oss fortonet de
seg som høye mørke tårn som kom
sigende inn uhyggelig tungt”*

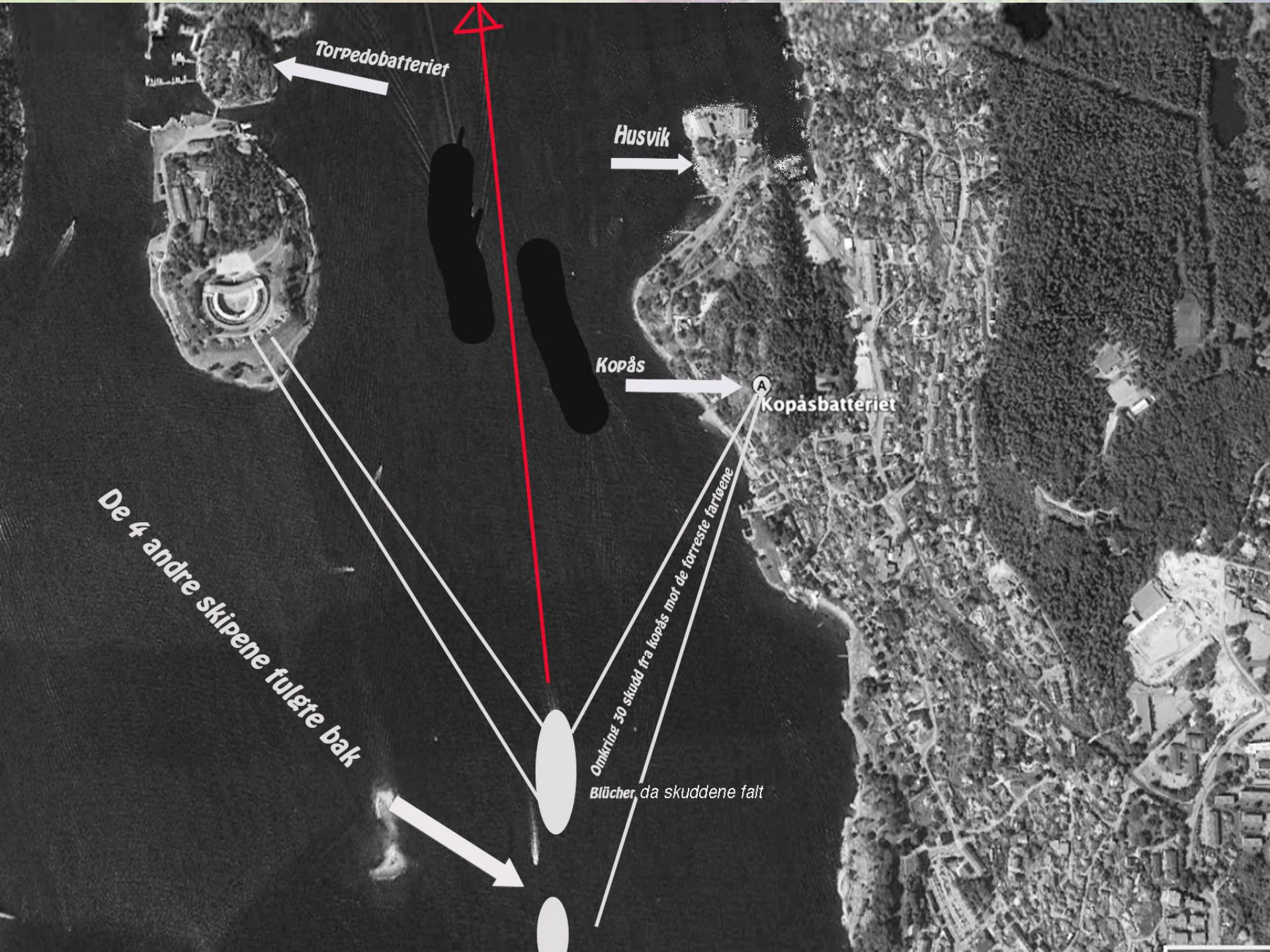

Det kritiske øyeblikk!

- Fast bestemt på ikke å skyte varselskudd, ble gjort fra Rauøy. Skulle skytes med skarpt***
- Den gamle avstandsmåleren fungerte ikke og målte 3000 meter***
- Eriksen visste av erfaring at når det forreste skipet var på linje med Småskjær var avstanden 1400 m***
- ”Enten blir jeg stilt for krigsrett eller jeg blir krigshelt. Fyr!***
- ”Det er et historisk øyeblikk når det første skuddet går, og det nøyaktige klokkeslett bør konstateres tenkte jeg” (kl. 04.21)***

Treff!

- ❑ *Det første skuddet sendte deler av kommandotårnet på "Blücher" overbord*
- ❑ *Det skulle senere vise seg at det også slo ut det elektriske styringssystemet til skipets doble kanontårn og satte disse ut av spill*
- ❑ *Straks etter fikk "Blücher" et skudd under bakerste mast der det ble oppbevart dypvannsbomber, oljebeholdere og flybensin*
- ❑ *Resulterte i voldsomme eksplosjoner og branner*

Torpedobatteriet

Husvik

Kopås

Kopåsbatteriet

De 4 andre skipene fulgte bak

Omkring 30 skudd fra kopås mot de forreste fartøene

Blücher da skuddene falt

Blücher i brann

*Slik vi må anta at skipet så ut etter skuddene fra
Hovedbatteriet og fra Kopåsbatteriet*

(manipulert etter beskrivelser av øyenvitner)

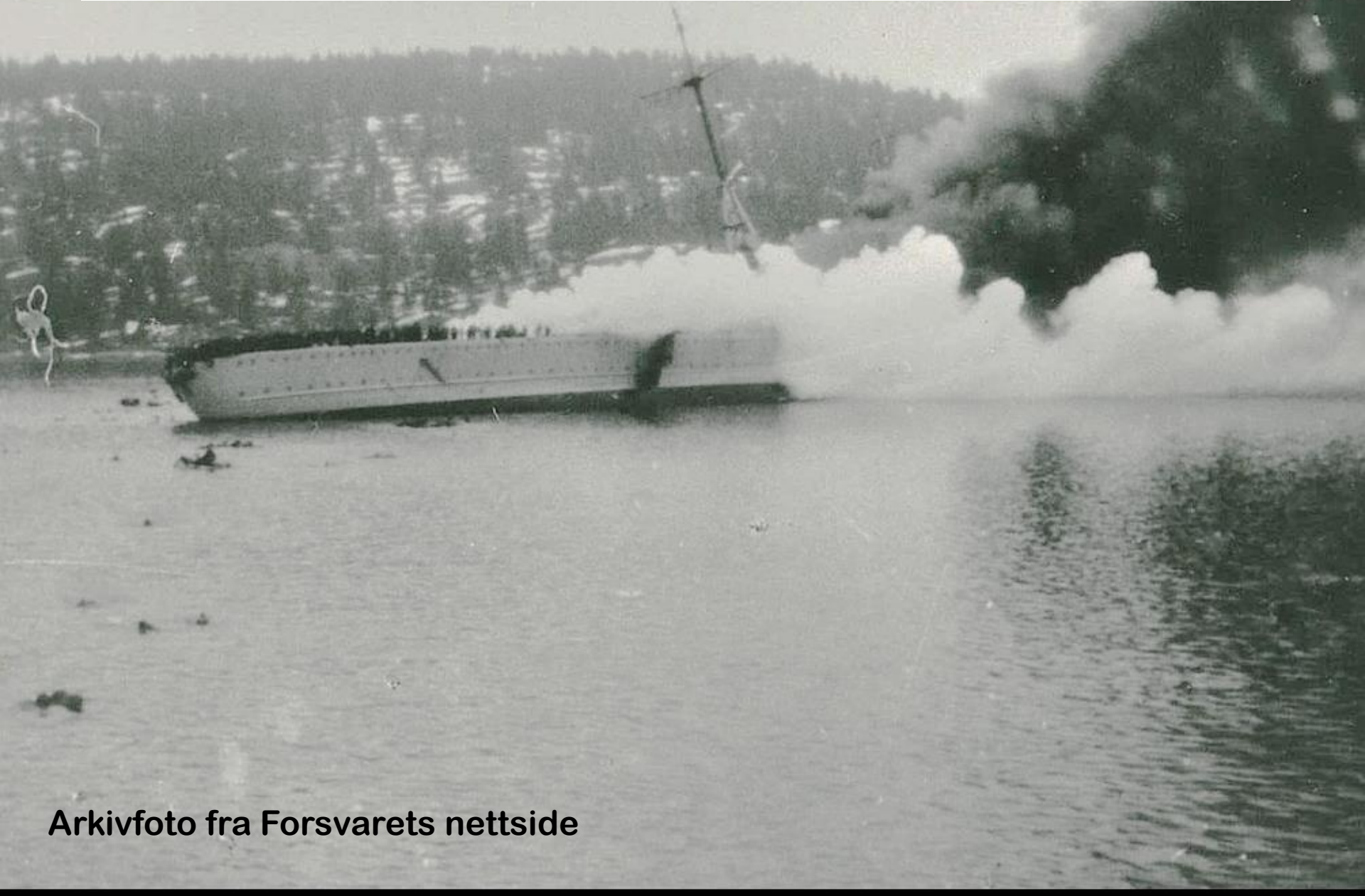

Torpedobatteriet er bygget inn i fjellet og nesten usynlig. Det ble holdt strengt hemmelig i 40 år, og tyskerne ante ikke at det var der

Sikteåpninger

3 meter under overflaten her ble 2 torpedoene skutt ut. Begge traff Blücher, og den siste antakelig en av skipets egne torpedoer slik at begge eksploderte samtidig, og derved beseiget krysserens skjebne

Blücher med sterk slagside og mennesker i sjøen som forsøker å redde seg i land på Askholmene

Arkivfoto fra Forsvarets nettside

Stadig sterkere slagside og i ferd med å gå ned

Arkivfoto fra Forsvarets nettside

Blücher synker med baugen først

- Tyskernes store stolthet går til bunns ved Askholmene noen hundre meter nord for Oscarsborg*
- Det de trodde var umulig har skjedd*
- Krysseren var angivelig torpedosikker og usenkbar*

Arkivfoto fra Forsvarets nettside

Hvordan kunne det umulige skje?

- Den enorme forskjellen i styrke mellom festningen og den tyske flåten tilsa at den umulig kunne stoppes*
- Heldigvis ofret ikke Eriksen det en eneste tanke, – i alle fall sa han ingenting om det*
- Når det usannsynlige likevel skjedde er det en del viktige forhold som spilte inn*
- Noen var klart resultater av dyktighet og besluttsomhet*
- Utnyttelse av tyskernes tabber*
- Noen rene tilfeldigheter slo svært positivt ut*

Et lykketreff for Drøbak!

- ❑ ***Signalgasten på "Blücher", Fritz Limbach skrev i 1987 en detaljert beretning på 22 sider***
- ❑ ***Mellom Tofte og Filtvet skal kapteinen på Blücher, Heinrich Woldag ha foreslått overfor kontreadmiral Oskar Kummetz at de sendte patruljebåt mot Oscarsborg for å sondere mulig motstand og minelegning.***
- ❑ ***Etter en heftig diskusjon brukte admiralen sin rang og avviste bestemt forslaget***
- ❑ ***"At dette var en katastrofal feil skulle snart vise seg" skrev Limbach i sin beretning***
- ❑ ***Men som han også skrev "var dette et lykketreff for den lille badebyen Drøbak" !***

*Den kjente historieprofessoren **Magne Skodvin** beskrev hendelsene i Drøbaksundet i sin bok*

Om krig og okkupasjon 1939 – 1945

Oversyn over dei mest omstridde åra i norsk historie

Der skrev han også om slaget i Drøbaksundet:

” Utan sammenlikning det viktigaste einskilde slaget som norsk stridsmakt nokonsinne har ført for norsk politisk sjølvstende”

KI 0745 startet bombing av Oscarsborg fra fly.

- Oberst Eriksen ble tildelt krigskorset med sverd i 1945.*
- Det er den høyeste utmerkelsen du kan få i Norge.*

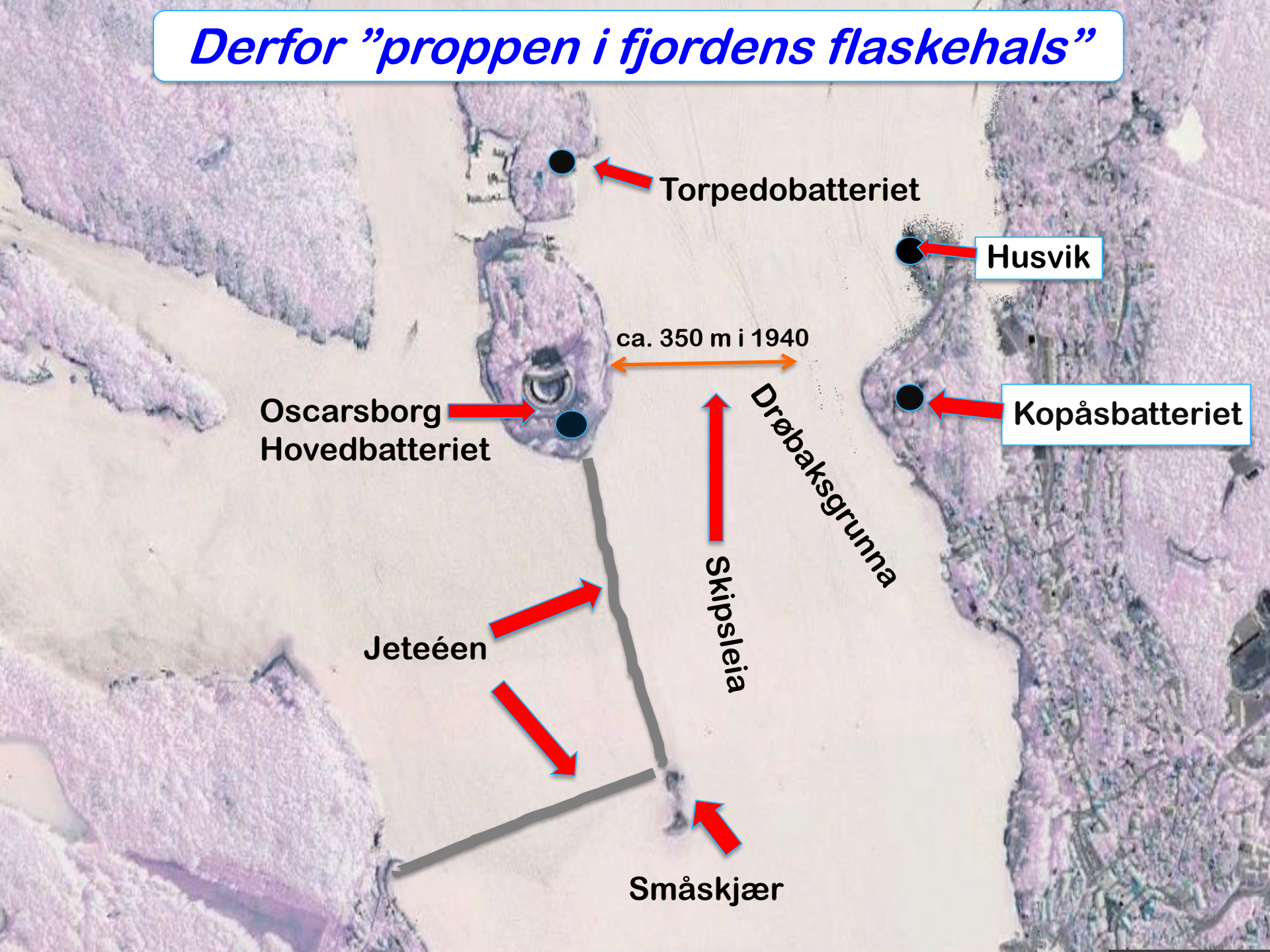
*Kong Oscar I
besøkte
Oscarsborg
i 1855*

Unionsflagget 1844 - 1899

Derfor "proppen i fjordens flaskehals"

Torpedobatteriet

Husvik

ca. 350 m i 1940

Oscarsborg
Hovedbatteriet

Kopåsbatteriet

Drebaksgrunna

Skipsleia

Jeteéen

Småskjær

Avslutning

- Oscarsborg vil nok først og fremst bli husket for senkningen av Blücher i 1940.***
- Vi skal heller ikke glemme dens bidrag i forbindelse med unionsoppløsning i 1905.***
- Med dette er den lokalhistoriske presentasjonen avsluttet.***
- Takk for oppmerksomheten!***
- Vi er klare til å svare på spørsmål.***